וואסקא דער רויטער

(ערצעהלונג)

פון מאקסים גארקי

אידיש פון כ. באראן.

ניט לאנג צוריק האט אין א געוויסער עפענטליכער הויז אין אייגער פון די שטעדט, וואו די וואלגא פליסט דורך גע־הענט א מענש פון א יאהר פערציג מיט'ן נאמען וואסקא. זיין צונאמען איז געווען רויטער.

דעם דאזיגען צונאמען זיינעם האט ער באקומען פאר זיינע שטארקע ליכטיג־רויטע האר און פאר זיין גראבען רויטען פנים, וועלכער האט אויסגעזעהען ווי א רויהע שטיק פלייש.

א גראב־ליפיגער, מיט גרויסע אויערע, וועלכע האבען ארויסגעשטעקט פון ביידע זייטען קאפ ווי העגטלאך פון א האנט־פאס, האט ער מענשען געשראקען מיט'ן שווערען אויסדרוק פון זיינע קלייגע קאלזלאזע אויגען, וועלכע זיינען פארנאסען געווען מיט פעטס און האבען גייציג געפינקעלט. טראץ זיין אפגע־פרעסענער שטארק פלייש־ציגער פיגור, האט זיין בליק אימער געהאט אזא אויס־דרוק, פונקט ווי דער דאזיגער מענש וואלט געווען טייב הונגעריג.

ניט קיין הויכער מיט א פארריסענער נאז, האט ער געטראגען א בלויע „קורטקע", ברייטע געוויטנטעגע „שא־ראוארעס" (הויזען) און שטארק אויס־געפיצטע שטיוועל מיט קלייגע קניטשע־לאך.

זיינע רויטע האר האבען זיך געקריי־זעלט אין איין שטיק און ווען ער האט אנגעטון אויף'ן קאפ זיין היטעל, האבען זיך זיינע קורצע שטרענג אויסגעריסען, און האבען זיך געקייי־קעלט אין דער הויך, אויעקלייגענדיג זיך אויף'ן אויבערשטען ראנד פון היטעל, און דאן האט עס אויסגעזעהען ווי ביי וואסקאן אויף'ן קאפ וואלט געווען א רויטע קרון.

רויטער! האבען איהם גערופען זיינע חברים, און די מיידלאך פון הויז האבען איהם גערופען תלין, ווייל ער האט ליעב געהאט זיי צו מאטערען.

אין שטאדט זיינען געווען אייניגע חריף־שלען, פיעלע יונגע לייט, און דאריבער האבען די „ערעהליכע הויזלאך" צוזאמענגעשטעלט א נאכגען קוואדראט. א לאנגע נאס אין אייניגע הינטער געס־לאך, וואסקא איז געווען גוט בעוואוסט אין אלע חריף־מיט'ס קוואדראט, און זיין נאמען האט ארויפגעווארפען שרעק אויף אלע מיידלאך פון די הייזער, ווען עס האט פאסירט אז א מיידעל האט זיך פאר־וועלכער עס איז אורזאכע גערעדט מיט דער בעל הבית'טע — האט זי גע־סטראשעט:

— געדענקט!... ברענגט מיך ניט ארויס פון גערולד... ווען ניט ווער איך א רוף טון וואסקא דעם רויטען!...

טייל מאל איז דער דאזיגער סטראשו־נאק געווען געווען, אז די מיידלאך זאלען זיך באהיטען, און זאלען זיך ענט־זאגען פון זייערע פארערונגען, וועלכע זיינען צייטענווייז געווען נאנץ גערעכטע, ווי לשיל, פארערונגען צו געבען בעסער עסען, אדער דאס רעכט ארויסצוגעהן פון הויז שפאצירען, און ווען איין סטרא־שנאק האט זיך ארויסגעוויזען ניט צו זיין גענוג, אז די מיידלאך זאלען זיך באהיטען — האט די בעל הבית'טע אריינ־געטון וואסקאן.

ער פלעגט קומען ניט געכאפט, מיט לאנגזאמע טריט ווי פון א מענשען, וועל־כער דארף זיך כלל ניט איילען, האט זיך פארשפארט מיט דער בעל הבית'טע אין איהר ציטער, און דארטען האט איהם די בעל הבית'טע דערצעהלט וועגען די מיידלאך, אויף וועלכע זי באקלאגט זיך.

שווייגענדיג, האט ער אויסגעהערט איהר קלאגע, און האט איהר נאנץ קורץ געענטפערט.

— גוט . . .

און אין אוועק צו די מיידלאך. זיי האבען זיך געטרייסלט און געציטערט פאר איהם. ער האט עס געזעהען און פלעגט אויף זיי אנווארפען א שרעק, ווען דאס פלעגט פאסירען אין קוך וואו די מיידלאך האבען געגעסען אדער טעה געטרונקען — לאנג פלעגט ער שטעהן ביים טיהר קוקענדיג אויף זיי שווייגענדיג און אינבאוועגליך ווי א סטאטוע, און די דאזיגע זיינע באוועגלאזע מאמעלטען זיי־בען פאר די מיידלאך געווען ניט ווייניגער שטערצבאר ווי יענע מאמענטען, ווען ער האט זיי געמאטערט.

אנקוקענדיג זיי, פלעגט ער ריידען מאלטבלוטיג און נאנץ געלאסען.

— מאשקא! קום נאר אהער...

— וואסיל מיראניטש! — פלעגט דאס מיידעל מאנכעס מאל גערעדט בע־טען אין סטראשען:

— טשעפע מיך ניט! ניט טשע־פע.. וועסט טשעפען — וועל איך זיך דערווערגען...

— אהער קום נאריש, איך וועל מיט'ן שטריקעל געבען... פלעגט אפעג־הערציג און אהן שפאס זאגען וואסקא.

ער פלעגט אלע מאל זיך דערשלאגען צו דעם, אז די שולדיגע זאלען אליין צו איהם קומען.

— איך וועל שרייען קאראול... איך וועל די שייבען אויסשלאגען... פלעגט מיט א פארכאפטען אטהעם פון שרעק שרייען דאס מיידעל, וויסענדיג, וואס וואסקא קען.

— שלאג אויס די שרבען אין איך וועל דיר צווינגען זיי אויפצופרעסען... פלעגט וואסקא זאגען.

די שולדיגע פלעגט זיך אין די מעהרסטע פעלע אנטערגעבען, אין צו־גענאגען צום תלין, ווען זי פלעגט עס אבער ניט ווערען טון, פלעגט וואסקא צוגעהן צו איהר, זי געגומען פאר די האר און האט זי א ווארף געטון אויף דער ערד, איהרע אייגענע חברטעס — וועל כע פלעגען גאנץ אפט דענקען פונקט ווי זי — פלעגען איהר צוזאמען בינדען די הענט און די פיס. פארבינדען דאס מויל, און אויף'ן פלאץ, אויף דער דיל פון קוך, און פאר זיי אין די אויגען האט ער די שולדיגע געשלאגען.

ווען דאס פלעגט זיין אין איינגע־שפארטע מיידער, וועלכע האט זיך גע־הענט ערגעץ באקלאגען, האט מען די־לאגען מיט א גראבען ריסען, אום די הויז זאל ניט צוהאקט ווערען, אין צווי־שען איינגעגעצט לייליכער אום אויף'ן לוים זאלען ניט פארבליבען קיין בלומ־ביימעלך, ער האט זיך אויך באגעצט מיט אנגע רינע זעקלאך, וועלכע זיינען שוין אנגעשטאפט מיט זאמד אין זע־נאכ'ן — איין קאפ מיט אזא זעקעלע גיבער די זייטען האט עס פארשאפט א בענשען א טעמפען וועהטאג, אין דער דאזיגער וועהטאג פלעגט אזוי שנעל ניט פארגיבער.

אלענפאלס, די גרויס פון דער שטראף איז ניט אזוי געווען אפהענגיג פון'ם באר־אהמער פון דער שולדיגער ווי פון דער גרויס פון דער שולד און וואסקאס כימ־פאטיע. מאנכעס מאל פלעגט ער די גע־הער אנערשראקענע מיידלאך שלאגען־דן וועלכער עס איז פארזיכטיגליכיים, אדער רחמנות, ביי איהם אין הויזען געשעגע איז אימער געלעגען א קאנטשיק מיט דרייי ריבענס אויף א קורצער דעמ־בענער הענטער, וועלכע איז געווען גלא־טיג אפגעריבען פון'ם צו אפטען גע־ברויך. אין'ם רימען פון'ם באזיגען קאנטשיק זיינען געווען ארויסגעפלאכטען אזעלכע שטיקער וועלכע האבען, ביי די עקען פארמירט א גרויסען קנאפ. פון'ם ערשטען קלאפ מיט'ן קאנטשיק פלעגט עס דורכריסען די הויז ביז'ן ביין. און אפט צוליעב דעם אז די שטערצען זאלען פארגעסערט ווערען, האט מען אויף דער אוהאקטער הויז צוגעלעגט א זעגעפט־פלאסטער, אדער האנטיכער איינגעגעצט אין'ן געזאלעצע וואסקע.

(פארזעצונג קומט)

אונזערע קינדער

א מאמעס קוש

פון יעקב סיפר.

א קוש — ווען כ'שטעה אויף אין דער פריה,
א קוש — ווען איך לעג זיך אין בעט,
א קוש ווען איך גיב זיך א בריה,
די מאמע נאר קושט מיך און גלעט.

א קוש — ווען איך געה אין חדר,
א קוש — ווען כ'קום אהיים צוריק,
די מאמע, זי קושט מיך כסדר
און הויפט מיך מיין לעבען, מיין גליק...

א קוש — ווען ק'פארשאף אייהר שטערצען,
א קוש — ווען איך גיב אייך פרייד;
איין דריקט זי מיך צו איהר הארצען
און איהר כעס גלייך פארגעהט.

דער זייגער פון ניהגנס

(אן אלט מעשה'לע)

פון 5. ראזענבערג.

אין די אפגרונדען פון ניהגנס געפינט זיך א ריעזיגער זייגער.

אויף דעם ציפערבלאט פון דעם זייגער זענען נישטא קיין ציפערען, נאר מינוטען, סעקונדען, אנשטאט דעם, שטעהט אויפ'ן מיטען פון ציפערבלאט אויסגעקריצט נאר דאס איינע וואָרט:

אייביגקייט.

אויף דעם וואָרט ווייזט אהן אויפ־הער דער אונטערגלייכער ווייזער. אין אנשטאט שטונדען, האלבע שטונדען און פערטעל שטונדען, קלאפט דער זייגער אויס איינס נאכ'ן אנדערען נאר די צוויי ווערטער:

אייביג, — קיינמאל. —
קיינמאל, — אייביג.

און ווען איינער א רשע פרעגט:

— וויפיעל איז דער זייגער?

ענטפערט איהם א טרויעריגע שטימע פון איינוויינג פון זייגער:

— אייביגקייט.

און ווען דער רשע פרעגט ווייטער:

— צי וועלען נאך לאנג מיינע ליידען דויערען?

ענטפערט די וועלבע שטימע:

— אייביג!

און דער רשע שרייט מיט א פאר־צייייפעלטען קרעכץ:

צי דען וועלען מיינע ליידען נאר קיין סוף נישט נעהמען?

— קיינמאל! — ענטפערט די שטימע, דער ווייזער אייפ'ן ציפערבלאט פון זייגער ווייזט אלץ: אייביג־קייט . . . דערזאומרה באוועגט זיך אונאויפהערליך, ווייטער מיט א מאנאטאנ־נער באוועגונג און דער זייגער - גלאק קלינגט ווידער אויס איינס נאכ'ן אנדע־רען:

אייביג! — קיינמאל! —
קיינמאל! — אייביג!

רבי עקיבא און דער קעניג רופים.

ווי באוואוסט און רבי עקיבא געווען זעהר א געלערענטער און קלוגער מאן, און דערפאר פלעגט דער קעניג פון יענער צייט, רופים, שטענדיג ליעב האבען צו רעדען מיט איהם און איהם פרעגען פערשיעדענע פראגען וועגען אידישען גאט.

איינמאל האט רופים זיך אפגערופע צו עקיבא'ן: זאג מיר, עקיבא, פארוואס האט אייער אידישער גאט אזוי פיינע יענע מענשען, וועלכע דינען צו אנדערע גע־טער?

ניט מיר צייט ביז מארגען פריה — האט איהם עקיבא געענטפערט — דאן וועל איך דיר ענטפערען אויף דיין פראַ־גע.

אויף מארגען אין דער פריה אין דער אונטערגלייכער ווייזער, האלבע שטונדען, פערטעל שטונדען, קלאפט דער זייגער אויס איינס נאכ'ן אנדערען נאר די צוויי ווערטער:

אייביג, — קיינמאל. —
קיינמאל, — אייביג.

און ווען איינער א רשע פרעגט:

— וויפיעל איז דער זייגער?

ענטפערט איהם א טרויעריגע שטימע פון איינוויינג פון זייגער:

— אייביגקייט.

און ווען דער רשע פרעגט ווייטער:

— צי וועלען נאך לאנג מיינע ליידען דויערען?

נעטפערט די וועלבע שטימע:

— אייביג!

און דער רשע שרייט מיט א פאר־צייייפעלטען קרעכץ:

צי דען וועלען מיינע ליידען נאר קיין סוף נישט נעהמען?

— קיינמאל! — ענטפערט די שטימע, דער ווייזער אייפ'ן ציפערבלאט פון זייגער ווייזט אלץ: אייביג־קייט . . . דערזאומרה באוועגט זיך אונאויפהערליך, ווייטער מיט א מאנאטאנ־נער באוועגונג און דער זייגער - גלאק קלינגט ווידער אויס איינס נאכ'ן אנדע־רען:

אייביג! — קיינמאל! —
קיינמאל! — אייביג!

א פאגראם אין יעקאטערינאסלאוו

צידיך: —

אונלענגסט האבען די סאלדאטען אין יעקאטערינאסלאוו ארגאניזירט א פאג־ראם ביי וועלכען פיעלע אידען זיינען גע־טייטעט און פערוואונדעט געווארען, און פיעלע אידישע טעכטער זיינען געשענדעט געווארען. פיל אידישע האב און גוטס איז צוראבירט געווארען.

פראפעסאר בערגסאן געעדרט

לאנדאן: —

פראפעסאר אנרי בערגסאן, דער בערהמטער אידישער פילאזאף און אקאד־דעמיקער, האט בעקומען פון דער פראנ־צויזישער רעגיערונג דעם טיטל „קאמאנ־דיר פון דער אדרען פון דעם עהרען לע־גיאן", פאר זיינע לייסטונגען צו דער רעגיערונג אין צייט פון קריעג.

א פאגראם אין בעהמען

קאפענהאגען:

אידישע קלייידער קראמען זיינען צו־ראבירט געווארען פון א המון אין נייהויז בעהמען. עטליכע קריסטליכע ארבייטע פיהרער האבען געפרוירט, צייגשטעלי דעם המון און געראטען זיי זיך פונאנדער־צוגעהן. האט שוין זיי גופא דערפער מכבה געווען מיט קלעפ און זיי האבען אויף שנעל געמוזט אנטליופען אום ארויס־צוראטעווען זיך פון די הענד פון צוריי־טען מאב.

בריעף קאסטען

היימי טשווערטקין —

אייער טענה איז א גאנץ גערעכטע, אבער אזוי ווי די מעהרהייט דע־דאקציאנס מיטארבייטער זיינען דאר־מאלס פארנומען געווען מיט דער קאנגרעס זאך, האט די באטרע־פענדע „פוטשור" ניט געקענט ער־שיינען.

WALTHAM

THE WORLD'S WATCH OVER TIME

קאלאניאל "A" עקסטרים דין שטערט אבער ניט דער אקוראטנעסיים.

The WALTHAM *Guarantee*

די רעפוטאציע פון'ם נאראנטירער איז דאס וויכטיגסטע ווען מען נעהמט אין אנבעטראכט דאס ווערט פון א גארענטי.

די וואלטהעם וואטש קאמפאניע, עטאבלירט אין 1854 איז געווען די ערשטע פאמפאניע אין דער וועלט צו פאב־ריציירען א נאנצען מיאווומענט פון א זייגער.

אין דער יעצטיגער צייט בעשטעהט דער נארמאלער שטאף אין דער הויפט פאבריק פון 4500 עקספערטען בעלי מלאכות, התדערטע פון וועלכע אר־בייטען זייער נאנצען לעבען ביי וואלטס האם זיינערס.

די פאבריק אויסשטאטונג ענטהאלט פיעלע וואונדערבארע אוטאמאטישע מא־שינען וועלכע זיינען אויסשליסליך ער־פונדען געווארען פון וואלטהאם עקספער־טען צו שייפען, דרילען, פאלישען און פארענדיגען די צאהלרייכע קליינע טיילען וועלכע געהען אריין אין'ם ערשטע קלאס זייגער מעכאניזם.

יעדע טייל איז פאלשטענדיג, השערות זיינען אומבעקאנט, א נספעקטען און איבער אינספעקטען און א פעסטער גע־זעה.

די פארזיכטיגע קוואליטעט פארזיכערט פון אזא אהרגאניזאציע און אויסשטאטונג האט געבראכט צו דעם אז די וואלטהעם האט געוואונען יערען גאלדענעם מעדאל וועלכער איז ארויסגעגעבען געווארען צייט 1854 פון די גרויסע וועלט אויסשטעלונג פאר די בעסטע אויסגעצייכענטע זייגערס, און דאס איז וואס ניט די גרעסטע גע־וויכט צו דער וואלטהעם נאראנטיע.

Waltham Watch Company, Limited, Montreal

Makers and Distributors of Waltham Products in Canada

Factories: Montreal, Canada; Waltham, U.S.A.

א נייעם מענער סוט פאר $1.75

א אייער סוט וואס איר טראגט איצט איז בעסער פון דעם וואס איר קאנט היינט קויפען.

עס וועט נאך דזיערען אפשר עטליכע חדשים איידער עס וועלען אריינקומען נייע סחורות — איידער די וועב-שטו־לען וועלען אין גאנצען אויפהערען צו ארבייטען אויף מלחמה ארבייט.

פארלויפיג טראגט דערווייל אביסעל לענגער דעם גוטען סוט אדער קאוט וואס איר האט געטראגען לעצטען פריהלינג.

„וזהייט"־קלינינג און פרעסינג וועט מא־כען דעם סוט פונקט אזוי שעהן ווי ניי און וועט אין אים אריינגעבען נייעם „לעבען".

דו „וזהייט"־פארב עקספערטען קאגען צוגעבען נייעם חן צום קאליר פון אייער סוט און וועט אים אויך מאכען פרי־שער.

מיר קומען נעהמען אייער סוט און ברענגען פינקטליך צוריק

טעלעפאן עד. 2015

ל. וזהייט און סאנס ליימיטעד

ספעציאליסטען קלינער אין פארבער.

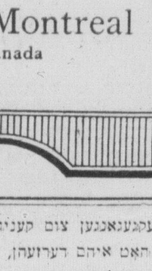

מאזאלא איז א ריינער סאלאד און קאר אויל, געמאכט פון די בעסטע קארן קערנדלאך.

בלויז פרוכט

קיין בהמה פעטס

קען געגעסן ווערען פאר אלע קאר זאכען און מאכאד צוועקען. אנ־שמאט פיטער, פעטס, אלזו אויל, א. א. וו.

פארלאנגט פון אייער גראסערי

די קענעדע סטארטש קא.

לימיטעד

מאנטרעאל טאראנטא.

אויב איז הענדערד דארפען נאך אלץ הויכע פראצענטען גע־צאהלט ווערען אויף געלדער וועלכע די רעגיערונג לייהט דאן זאלען אלע האבען א מעגליכקייט צו האבען א חלק אין דעם סער טראמאס וויהיט פינאנץ מיניסטער

פאר וואס קויפען זיי וואר סייווינג סטעמפס

די הויז פרוי עקאנאמיזירט אויף אן אנגענאהמען אופן און לייגט אריין דאס געלט אין וואר סייווינג סטעמפס צו $4.02 יעדען דעם מאנאט. אין 1924 ווען די דאזיגע סטעמפס וועלען ווערט זיין $5.00 יעדער, און יעדער דאלאר וועט האבען א גרעסערען ווערט.

דער געשעפטס מאן פארשפארט קליינע און אונווישטיגע אויס־גאבען און קויפט וואר־סייווינג סטעמפס, ער ווייס אז ער קען דאס גערט־באהיטען צו יעדער צייט ווען ער פארף עס ווערקליך האבען נאר מיט פראצענט $5 פאר $4 אין פינף יאהר אין אן נטער אינווערסטמענט.

שול קינדער קויפען שפאר סטעמפס צו 25 סענט א שטיק און קלעפען זיי אן אויף זייערע שפאר קארטען צו באהיטען א וואר סייווינג סטעמפ זיי העלפען זייער לאנד און געוואינען זיך צו, צו שפארען.

פארמער קויפען זיי. ס. ס. ווייל די רעגיערונג נוצט דאס געלט צו פינאנצירען די עקספארט אדערס פאר די שפיז וועלכעס וואסטס אין קענעדע דאס פארזיכערט פאר זיי א מארקעט.

מענער, פרויען און קינדער, פון יעדען עלטער און אונטער אלע אומשטענדען קויפען זי. ס. ס. ווייל דאס איז א גוטער אופן זיי צו "בויען א באנד". די סעקיוריטי איז אבסאלוט און אין דער פראצענט איז א גאנץ גוטער, עס וועט קומען א צייט ווען זיי וועלען זיך מיט ציפרידענהייט דערמאנען דעם טאג אין וועלכען זיי האבען געקויפט זייער ערשטען וואר סייווינג סטעמפ.

האט איהר געקויפט א וואר סייווינג סטעמפ היינט